

Protokół z posiedzenia
Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia
Wydział Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska
Uniwersytet Wrocławski
z dnia 10 stycznia 2019 roku

W dniu 10 stycznia 2019 r. w dziekanacie Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska odbyło się spotkanie Wydziałowego Zespołu ds. Jakości Kształcenia (WZJK), na którym przedstawiono do zaopiniowania dokumentację dotyczącą wprowadzenia do oferty dydaktycznej programu kształcenia na kierunku Turystyka – studia II stopnia na Wydziale Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska.

W spotkaniu brał udział Przewodniczący Zespołu dr hab. Dariusz Ilnicki oraz 6 jego członków: prof. dr hab. Stanisław Staśko, dr inż. Dorota Borowicz-Mińska, mgr Piotr Pawliczek (Studia Doktoranckie Geografii, IV rok), mgr Marcin Goleń (Studia Doktoranckie Geologii, IV rok), Grzegorz Walusiak (student I roku studiów magisterskich – specjalność GiK), Oksana Bentkiewicz (studentka II roku studiów licencjackich – kierunek geografia). Nieobecna dr hab. Agnieszka Latocha (nieobecność usprawiedliwiona) przesłała swoją opinię dotyczącą dokumentacji będącej przedmiotem posiedzenia. W spotkaniu brał również udział dr hab. Krzysztof Widawski reprezentujący zespół przygotowujący program kształcenia na kierunku *Turystyka* – studia II stopnia.

Po przedstawieniu nowych członków WZJK (G. Walusiak, O. Bentkiewicz) oraz zaprezentowaniu zebranym celu spotkania, przewodniczący Zespołu poprosił zebranych o przedstawienie swoich uwag, opinii oraz wniosków dotyczących przedłożonego do oceny programu.

Jako pierwszy głos zabrał prof. S. Staśko, który zwrócił uwagę na duże rozdrobnienie przedmiotów w programie kształcenia. Ich nazwy sugerują podobne treści stąd – jego zdaniem – należałoby rozważyć możliwość połączenia tych przedmiotów (np. *Podstawy gospodarki przestrzennej w turystyce i Zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne; Produkt turystyczny i Tworzenie geoprodktu turystycznego*). Prof. S. Staśko odniósł się także do przedmiotu *Geografia turystyczna Chorwacji*, zawierającego, w jego opinii, bardzo wąski zakres treści. Wyraził wątpliwość dotyczącą wagi egzaminu z przedmiotów, jeśli obejmuje one tylko 12 godzin zajęć. W dyskusji dr hab. D. Ilnicki zwrócił uwagę, że taka duża liczba przedmiotów, które jednocześnie kończą się

zaliczeniem, powoduje znaczne obciążenie studentów pod koniec semestru, stąd też zasadna jest sugestia dotycząca połączenia przedmiotów o pokrewnych treściach.

Dr hab. Krzysztof Widawski wyjaśnił, że tak duże rozdrobnienie godzin dydaktycznych wynika ze znacznego obciążenia pracowników, niemniej jednak w programie studiów zdecydowano się na łączenie treści, czego przykładem są przedmioty o nazwach *Regiony pozaeuropejskie I* i *Regiony pozaeuropejskie II*. Natomiast egzaminami kończą się przedmioty liczące 24, 30 lub 40 godzin zajęć. Dodał, że ideą zespołu przygotowującego program było nawiązanie do zainteresowań i badań naukowych prowadzonych przez pracowników Wydziału Nauk o Ziemi i Kształtowania Środowiska.

Student G. Walusiak zwrócił uwagę na szereg zawartych w programie kształcenia przedmiotów dotyczących aspektów praktycznych – jego doświadczenia nabyte wskutek działalności w Kole Naukowym Studentów Geografii wskazują na potrzebę posiadania takich umiejętności przez studentów.

Dr hab. Krzysztof Widawski podkreślił, że zawarte w proponowanym programie studiów przedmioty fakultatywne o nazwach *Turystyka dostępna*, *Turystyka biznesowa* są nawiązaniem do nowych nurtów i tendencji we współczesnej turystyce. Z kolei przedmiot do wyboru *Geografia turystyczna Chorwacji* jest podyktowany popularnością tej turystycznej destynacji, potrzebą uzupełnienia informacji o turystycznych obszarach Morza Śródziemnego, zawartych w programie nauczania studiów licencjackich, oraz zapotrzebowaniem na takie treści także przez studentów *slawistyki*.

Kontynuując dyskusję, dr hab. D. Ilnicki przytoczył opinię dr hab. A. Latochy, która również zasugerowała konieczność połączenia bardzo rozdrobnionych treści nauczania, jako przykład podając przedmioty *Produkt turystyczny* i *Tworzenie geoprodktu turystycznego*, z których pierwszy z nich obejmuje wyłącznie 14 godzin wykładów, natomiast drugi 10 godzin ćwiczeń kameralnych i 8 godzin ćwiczeń terenowych. Zajęcia te, jak wynika z sylabusów, prowadzą różne osoby, a ich połączenie wyeliminowałoby możliwość dublowania się treści. W dyskusji dr hab. K. Widawski poinformował, że jeden z tych przedmiotów, *Produkt turystyczny*, musi poprzedzać ćwiczenia terenowe przeprowadzane po I roku studiów. Z kolei dr inż. D. Borowicz zasugerowała, że po połączeniu treści wymienionych przedmiotów może on znaleźć się w II semestrze studiów.

W efekcie wygłoszonych przez członków Zespołu opinii, Przewodniczący zgłosił wniosek formalny dotyczący połączenia tych przedmiotów.

W dalszej części zebrania dr hab. D. Ilnicki prosił o wyjaśnienie, dlaczego w programie studiów znalazł się przedmiot *Turystyka na obszarach górskich*. Podkreślił także, że wiele przedmiotów licząc 10, 12 lub 14 godzin wykładów lub ćwiczeń (bez względu na semestr) nie nawiązuje do liczby tygodni dydaktycznych w semestrach. Prof.

S. Staśko dodał, że między innymi w tym właśnie kontekście istotne jest wnioskowane połączenie rozdrobnionych, również pod względem godzin, przedmiotów zawartych w programie studiów.

Odnosząc się do opiniowanego projektu, student G. Walusiak zapytał o możliwości umieszczenia w programie studiów zajęć z zakresu Geograficznych Systemów Informacji, aby umożliwić studentom kontynuację wiedzy zdobytej na studiach I stopnia. W odpowiedzi dr. hab. K. Widawski poinformował, że świadomy jest potrzeb w tym zakresie, jednak czynnikiem ograniczającym wprowadzenie zajęć z GIS-u są braki kadrowe.

Z głosem studenta zgodził się Przewodniczący Zespołu, stwierdzając, że technik i metod cyfrowych powinny znaleźć się w projektowanym kierunku, niemniej jednak nie jest to element niezbędny do uruchomienia takich studiów. Zasugerował jednak, aby zastanowić się nad zwiększeniem ilości czasu przeznaczanego w ramach zajęć na wykorzystanie technik komputerowych (np. programów rezerwacyjnych), podkreślając, że umiejętności praktyczne związane z obsługą tego typu programów spowodują, iż absolwenci będą konkurencyjni na rynku pracy. W nawiązaniu do tej wypowiedzi dr. hab. K. Widawski poinformował, że trudności w realizacji takiej formy zajęć związane są z bardzo dużymi kosztami zakupu tego typu oprogramowania. Ponadto student G. Walusiak zaznaczył, że oferty pracy zwykle zawierają wymagania znajomości tego rodzaju specjalistycznych programów komputerowych.

Kontynuując dyskusję dr. inż. D. Borowicz zwróciła uwagę na brak w programie studiów praktyk w biurach turystycznych i instytucjach administracji rządowej lub samorządowej zajmujących się turystyką. W odpowiedzi dr. hab. K. Widawski poinformował, że studia II stopnia na kierunku *Turystyka* adresowane są przede wszystkim do absolwentów studiów licencjackich kierunku o tej samej nazwie, którzy mają już takie doświadczenie zawodowe. Poza tym szczegółowy program studiów będzie dostępny na stronie internetowej, a tym samym będzie możliwość zapoznania się z nim przed podjęciem studiów II stopnia. Dr hab. D. Ilnicki zaznaczył jednak, że program kształcenia powinien być uniwersalny i chociaż w stopniu dostatecznym przygotować przyszłego absolwenta tych studiów do podjęcia pracy, a który to absolwent z założenia nie musi mieć „żadnego” praktycznego doświadczenia.

W dalszej części spotkania głos zabrał mgr Marcin Goleń, który zwrócił uwagę na nieścisłości terminologiczne w przedłożonej do oceny dokumentacji: „Dyscyplina naukowa: geografia” w *Opisie zakładanych efektów kształcenia* (Załącznik 2) oraz „Plan studiów stacjonarnych (obowiązujących od roku akademickiego 2016/2017 – studia II stopnia – kierunek geografia – spec. geografia turystyczna” (Załącznik 6). W efekcie Przewodniczący wysunął zalecenie dla członków Zespołu przygotowującego dokumentację dotyczące sprawdzenia poprawności zapisów tego rodzaju w całej dokumentacji.

Mgr Marcin Goleń przedstawił także uwagi do zapisów zawartych w Załączniku 2 dokumentacji *Opis zakładanych efektów kształcenia*, wskazując tam kilka sformułowań odnoszących się do szeroko rozumianej przyrody (K_W01: *zna i rozumie złożoność zjawisk i procesów przyrodniczych (...)*; K_W03: *rozumie konieczność interpretacji i wyjaśniania złożonych zjawisk i procesów przyrodniczych (...)*; K_W04: *zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi (...)*). Doktorant zwrócił uwagę, że w projektowanym programie studiów nie przewidziano przedmiotów, których treści korespondowałyby z tego rodzaju efektami kształcenia. Przewodniczący Zespołu przytoczył przesłaną mu opinię nieobecnej dr hab. A. Latochy, która również podkreśliła brak odniesień do środowiska przyrodniczego w programie studiów. W rezultacie dr hab. D. Ilnicki zalecił, aby opis i program studiów skorygować pod kątem korespondowania w nim treści z zagadnieniami dotyczącymi środowiska przyrodniczego, których – również jego zdaniem – jest za mało w programie zajęć projektowanego kierunku.

Następnie głos zabrał student G. Walusiak, który zapytał, czy projektowany kierunek studiów o nazwie *Turystyka* będzie indywidualnym kierunkiem, czy będzie obejmował specjalizacje. Dr hab. K. Widawski wyjaśnił, że będzie to II stopień studiów bez podziału na specjalizacje. Z kolei mgr M. Goleń zadał pytanie dotyczące równoległego funkcjonowania specjalności geografia turystyczna, na kierunku *Geografia*, z projektowanym kierunkiem /. Dr hab. K. Widawski poinformował, że w momencie uruchomienia na II stopniu kierunku *Turystyka* specjalność na kierunku *Geografia* nie będzie uruchamiana (systematycznie wygaszana). Ponadto zaznaczył, iż prowadzony jest również nabór na studia anglojęzyczne *Tourism and hospitality*, będące specjalizacją na kierunku *Geografia*.

W dalszej części zebrania dr hab. D. Ilnicki przedstawił kolejne uwagi zgłoszone przez dr hab. A. Latochę:

- z brzmienia tytułów przedmiotów zamieszczonych w programie studiów wynika, że większość z nich ma charakter praktyczny, tymczasem metody weryfikacji efektów kształcenia (Załącznik 5: *Matryca efektów kształcenia, form ich realizacji oraz metod weryfikacji*) tylko w jednym przypadku przewidują metodę weryfikacji polegającą na zastosowaniu sprawdzianu praktycznego (dla przedmiotu *Język angielski w turystyce i hotelarstwie*);
- przedmioty *Marketing w turystyce* (24 h wykładów) i *Produkt turystyczny* (12 h wykładów) powinny obejmować również ćwiczenia;
- niektóre przedmioty powtarzają się na I i II stopniu studiów, np. *Regiony turystyczne Polski* (I stopień) i *Regiony turystyczne Polski i Europy* (II stopień), *Zarys gospodarki przestrzennej* (I stopień) i *Podstawy gospodarki przestrzennej w turystyce* (II stopień), *Prawo w turystyce* (I stopień) i *Praktyczne aspekty prawa w turystyce* (II stopień), *Zarządzenie przedsiębiorstwem turystycznym i rekreacyjnym*

(I stopień) i *Zarządzenie przedsiębiorstwem turystycznym w praktyce* (II stopień), Turystyka zrównoważona (I stopień – przedmiot fakultatywny) i Turystyka zrównoważona (II stopień – przedmiot obligatoryjny).

Następnie do programu planowanego kierunku studiów odniósł się w swoich szczegółowych uwagach dr hab. D. Ilnicki:

- nazwa przedmiotu *Podstawy teoretyczne i metody badań w geografii turystycznej* powinna brzmieć *Podstawy teoretyczne i metody badań w turystyce*;
- istnieje konieczność zmiany nazwy przedmiotu *Podstawy gospodarki przestrzennej w turystyce*, z uwagi na fakt, że program powinien obejmować przedmioty specjalistyczne, a nie zagadnienia podstawowe;
- należy rozważyć zmianę nazwy przedmiotu *Zachowania organizacyjne*;
- należy rozważyć zmianę nazwy ćwiczeń terenowych *Geografia turystyczna Polski i świata* na bardziej ogólną;
- program studiów nie uwzględnia zagadnień z zakresu gastronomii, o których mowa w *Ogólnym opisie programu kształcenia* – punkt zatytułowany „Ogólne cele kształcenia”, znajdują się w nim jedynie dotyczące hotelarstwa i transportu – przedmiot *Hotelarstwo i transport w turystyce*;
- należy rozważyć przypisanie przedmiotu *Turystyka w obszarach polarnych* (przedmiot obligatoryjny) do puli przedmiotów fakultatywnych w miejsce *Turystyki biznesowej* (przedmiot fakultatywny), która z uwagi na to iż stanowi nowy trend w turystyce mogłaby być uznana za przedmiot obligatoryjny;
- należy rozważyć zmianę nazwy przedmiotu *Rewitalizacja w kontekście turystyki* na oddający istotę przedmiotu wynikająca z treści zawartych w sylabusie przedmiotu;
- umieszczenie *Geografii turystycznej Chorwacji* w programie studiów II stopnia nie znajduje uzasadnienia;
- *Seminarium dyplomowe*: w I semestrze studiów powinno liczyć 12 h (zamiast 24 h), w II semestrze studiów – 24 h (zamiast 12 h), w III i IV semestrze studiów – po 24 h (zamiast po 20 h);
- należy rozważyć usunięcie sformułowania „i hotelarstwie” z nazwy przedmiotu *Język angielski w turystyce i hotelarstwie*, a sam przedmiot przenieść do puli przedmiotów do wyboru, z uwagi na to, iż student nie ma obowiązku znać języka angielskiego podejmując studia II stopnia.

Do uwagi tej odniósł się dr. hab. K. Widawski, który argumentował, że podobny przedmiot prowadzony jest na specjalizacji *geografia turystyczna* kierunku *geografia* i jest bardzo dobrze oceniany przez studentów. Poza tym w ramach jego realizacji nie wymagana jest znajomość języka angielskiego. W dyskusji głos zabrał również mgr M. Goleń, który zwrócił uwagę, że możliwe jest uczenie się angielskojęzycznych specjalistycznych terminów podobnie jak nowej terminologii w języku polskim.

Z uwagi na rozbieżność zdań dyskutujących, Przewodniczący Zespołu postawił wniosek formalny o głosowanie nad przeniesieniem przedmiotu *Język angielski w turystyce i hotelarstwie* do grupy przedmiotów fakultatywnych. Za przeniesieniem przedmiotu do puli przedmiotów fakultatywnych głosowały 2 osoby, za pozostawieniem go w grupie przedmiotów obowiązkowych głos oddało 5 osób.

W dalszej części zebrania dr hab. D. Ilnicki przedstawił uwagi dotyczące zapisów zawartych w pozostałej części dokumentacji przedstawionej do opiniowania:

- należy rozważyć zmniejszenie zapisów odnoszących się do środowiska przyrodniczego w *Ogólnym opisie programu kształcenia* („Ogólne cele kształcenia”), zweryfikować również zawarte w nim sformułowania eksponujące znaczenie gastronomii, potencjalny udział absolwentów w rozwoju lokalnym i ponadregionalnym regionów;
- podstawą sporządzenia listy rankingowej dla absolwentów i kierunków pokrewnych powinien być rzeczywisty wynik studiów, a nie ocena na dyplomie licencjackim, lub magisterskim;
- w dokumentacji (w *Ogólnym opisie programu kształcenia*) wykreślić należy zapis odnoszący się do ubiegania się o przyjęcie na studia w trybie potwierdzania efektów uczenia się;
- należy również rozważyć wysokość ustalonego górnego i dolnego limitu przyjęć na kierunek *Turystyka – studia II stopnia*;
- ponownego zredagowania w *Ogólnym opisie programu kształcenia* wymagają zapisy dotyczące sylwetki absolwenta, możliwości zdobycia zatrudnienia oraz dalszego kontynuowania kształcenia;
- w dokumencie pt. *Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku turystyka, studia II stopnia, stacjonarne* należałoby podać nazwiska pracowników prowadzących zajęcia;
- zapisy zawarte w *Sposobach monitorowania karier absolwentów oraz uwzględniania wyników analizy zgodności zakładanych efektów z potrzebami rynku pracy* uzupełnić należy dołączyć dokumenty potwierdzające podjęte działania;
- usunąć adnotację dotyczącą ankiet monitorujących losy karier absolwentów zamieszczoną w *Opisie wewnętrznego systemu jakości kształcenia*. W chwili obecnej dopiero kończy się cykl kształcenia na I poziomie studiów na tym kierunku.

Kolejne uwagi Przewodniczącego Zespołu dotyczyły treści zawartych w sylabusach przedmiotów. Zwrócił on uwagę, że w przypadku wielu sylabusów jedyną metodą weryfikacji efektów kształcenia jest prezentacja, w związku z czym należałoby uściślić na czym polega wykonanie takiego projektu. Ujednolicić należy formy realizacji przedmiotów – przedmiot *Regiony turystyczne pozaeuropejskie I* obejmuje wykłady i ćwiczenia, natomiast *Regiony turystyczne pozaeuropejskie II* wyłącznie wykłady. Sylabus z przedmiotu *E-turystyka* obejmuje realizację projektu praktycznego polegającego na

stworzeniu bloga podróżniczego, lub witryny internetowej biura podróży, w związku z czym powinien on zawierać przynajmniej treści teoretyczne dające podstawy realizacji takiego zadania.

Do treści zawartych w sylabusach odniosła się również dr inż. Dorota Borowicz sugerując kontrolę poprawności i jednolitości zapisu danych bibliograficznych obowiązkowych i zalecanych pozycji literaturowych w nich zamieszczonych.

W związku z brakiem dalszych uwag dr hab. K. Widawski, w imieniu Zespołu przygotowującego diskutowany program kształcenia, podziękował zebranych za wszelkie wygłoszone opinie i zalecenia.

Następnie Przewodniczący Komisji sformułował i przedłożył pod głosowanie wniosek o pozytywne zaopiniowanie programu kształcenia studiów II stopnia na kierunku *Turystyka* po ustosunkowaniu się jego autorów do przedstawionych uwag. Wniosek w jawnym głosowaniu został przyjęty jednogłośnie.

Na tym posiedzenie Komisji zakończono, a Przewodniczący podziękował obecnym za czas poświęcony na zapoznanie się z dokumentacją, przybycie oraz udział w dyskusji.

Protokół sporządziła: dr inż. Dorota Borowicz-Mińska

dr hab. Dariusz Ilnicki
(Przewodniczący WZJK)